

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Variæ sententiæ affirmantium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

CERTAMEN I.

Varia sententia affirmantium.

¹ Deum in se tanquam in medio titulo causæ vniuersalis creaturarum illa nosse vniuersissima Theologorum sententia est. Supponit Durandus in 1. d. 35. q. 1. & in 3. d. 14. quæst. 2. & in 4. d. 49. quæst. 3. atque expresse docet in 1. d. 35. quæst. 1. vbi Argentina quæst. 1. concl. 4. Capreol. quæst. 2. art. 1. concl. 1. & 2. & in 4. d. 49. quæst. 6. art. 1. & 3. vbi Sotus quæst. 3. art. 3. Bassol. qu. 4. Prologi art. 3. Godifred. quodlib. 6. quæst. 3. Ferrara 1. cont. Gent. cap. 49. & lib. 3. cont. gent. cap. 56. 59. & 60. Richard. in 4. d. 14. art. 2. quæst. 3. & 4. d. 49. art. 3. quæst. 3. Caiet. 1. p. quæst. 12. art. 8. & sequentibus Banez, & Zumel quæst. 14. art. 5. & 6. ex nostris Molina ad citat. quæst. 12. art. 8. Henriquez tom. 1. de fine hom. cap. 10. §. 2. & 3. Salas t. 1. in 1. d. 4. sect. 4. n. 38. plures viginti auctores præferens, Arrubal tom. 1. in 1. p. d. 25. cap. 3. Didacus Ruiz d. 10. de Sentent. ad sect. 2. Granad. controu. 2. tract. 2. d. 3. Albiz d. 5. sect. 12. & 16. docens Beatos possibilia in Deo præ cognitiōem tanquam in medio videre, ex Beatissimæ ad Deum re-
liquorum, qui data proxime pro negatiua sententia principia nostra non videntur, coniectaria doctrina est. Verum in terminis nihil de diuina cognitione possibilibus creaturarum in Deo tanquam in medio egit Arrubal, sed solum in Deo cuiusque omnipotentia tanquam cognitionis earum specie & specificatiue vidimus d. 2. quæst. 5. cert. 2. quæst. 6. Recitatis Doctoribus consensit magna Recentiorum nostrorum, & externorum turba, etiam memorandus Herize.

² Igitur Sententia secunda fuit Herize nostri tom. 1. in 1. p. d. 1. d. 5. cap. 3. §. 1. qui non solum omnipotentia titulo Deum in se tanquam in medio possibilia creata cognoscere docuit (sicuti relati Doctores aiebant) sed titulum etiam complacentiæ de illis diuinæ, cui quoad titulum complacentiæ obstitit alij ex nostris Recentioribus, qui tamen vi consequentiæ consentire debent Recentiores Complacentes sapē à nobis memorati addunt titulum diuinæ Scientiæ, & comprehensionis possibilibus: nec dubito, quoad titulum etiam diuinæ Complacentiæ de illis Herize nostro consensu: & hi quidem, tam pro prima, quam pro secunda sententia nominati Doctores de cognitione possibilibus à Deo in se tanquam in medio cognoscere titulo ab eis assignato secundum atomas etiam, & indiuiduas eorum possibilibus differentias aperte loquuntur, nec solum secundum rationem possibilitatis, sed non repugnantia ad existendum possibilibus omnibus communem.

³ Idcirco Henricus quodlibet 7. quæst. 4. & 5. tertiam hac in sententiam inuexisse in Scholas merito videatur. At enim essentiam Dei sub ratione, & formalitate ideæ creaturarum referri ad creaturas possibiles non in indiuiduo, sed in specie, siue secundum communem ipsius possibilitatis, seu non repugnantia rationem: quod ipsum de Omnipotentia videtur dici posse, cum de causâ exemplari quoad rem hanc, non aliter atque de actiua videatur sentiendum. Propterea non longè ab hac sententia abire nonnullis fortasse videatur Vasquez noster 1. p. t. 1. d. 50. & tom. 2. d. 104. cap. 6. n. 26. vbi Omnipotentia obiectum possibilia creata, non secundum omnem ipsorum rationem, sed solum secundum rationem communem non repugnantia, siue non implicandi contradictionem designat: ad eaque secundum eam rationem proinde diuinam Omnipotentiam referri docet: cum autem ideo solum Deo cognitionem creaturarum possibilibus in seipso, siueque omnipotentia, tanquam in medio deneget, quia ad ipsa non referretur: atque ex alia parte ad ipsa secundum eam rationem communem non repugnantia referri Omnipotentiam faceret (quod ipsum de diuina idea erit) utroque titulo cognitionem creaturarum possibilibus, secundum rationem communem non repugnantia earum videtur Deo concessurus.

⁴ Ceterum longè Vasquez nostrum ab hac Henrici

sententia abfuisse certum mihi est. Primò: quia Vasquez noster entis & non repugnantia prædicatum intimas omnes etiam indiuiduantes, & atomas entis cuiusvis differentias transcendere vbiq; constanter docet: debentque Doctores omnes fateri, si de prædicato entis realis actiui metaphysici sit sermo, vt controuers. de Trinit. d. 6. quæst. 1. & controu. metaph. de entis transcendentia fusè docuimus, et si de prædicato entis realis substantiæ, & neutre sumpti aliter sentiendum sit, atque ea solum entis realis acceptione transcendentiam entis Scorum negasse, negaturoque eius affectas esse eis locis ostendi quocirca, si realem respectum omnipotentia ad creaturas possibiles secundum rationem non repugnantia earum admitteret, ad illas secundum omnes earum differentias etiam atomas, in quibus prædicatum illud non repugnantia, vtpote omnes transcendens recognoscit referri realiter omnipotentiam admitteret: quare & possibilia etiam indiuidualiter in seipso tanquam in medio Omnipotentia, & ideæ sue titulo à Deo cognosci consequenter ad sua principia Vasquez doceret, cum autem id constans vbiq; neget: pater cum de respectu Omnipotentia ad possibiles creaturas secundum communem rationem non repugnantia non reali, sed ficto & secundum modum nostrum concipiendi fuisse locutum.

⁵ Ceterum, Henrici, vel cuiuscumque alterius: tertia hæc sententia sit, secundum speciale, quod ait de relatione causæ exemplaris ideæ, vel actiue Omnipotentia diuinæ transcendentali ad possibilia secundum communem solum rationem non repugnantia, ac subinde cognitionis à Deo in se tanquam in medio eorum secundum illam præcisè rationem impugnetur primò: quia respectus, siue relatio transcendentalis realis, nec solum intentionalis, & rationis præcisæ ex parte sui obiecti, seu termini non est: ergo implicat terminari ad possibilia secundum communem illam rationem præcisè, non attractis eorum, etiam atomis, & indiuiduantibus differentis; alioquin enim transcendentalis illa relatio realis præcisæ ex parte sui termini foret. Secundo: quia realis relatio, siue respectus transcendentalis causæ, siue actiue, siue exemplaris diuinæ ad creatura possibilia est potentis alterutro, vel utroque potius modo causare creaturas: ergo eo solummodo ad eas est, quo eas causare realiter potest: atqui nequit alterutro modo, vel utroque causare illas realiter Deus secundum communem illam rationem præcisè non attractis reliquis eorum, etiam indiuiduantibus, prædicatis: quia, si posset esse actio realis productiua vnius prædicati rei non productio per ipsam alio, posset vnum rei prædicatum esse absque alio rei eiusdem, quod contradicit reali eorum in re illa identitati. Tertio: quia, vt dixi, prædicatum illud non ita commune, & præcisum à differentis creaturarum possibilibus est, vt omnia eorum, etiam indiuiduantia, eorum prædicata non transcendant: quare quod eius prædicati titulo ad creaturas possibiles transcendentaliter realiter referretur, non potest non illas secundum prædicata omnia, etiam indiuidua realiter transcendentaliter referri. Quarto: quia prædicata omnia, etiam indiuiduantia, rerum creaturarum possibilibus à Deo sunt tanquam à causa earum actiua, & exemplari: ergo utroque titulo realiter transcendentaliter Deus ad omnia eorum etiam indiuiduantia prædicata referretur.

⁶ Nec præstat Recentiōem pro hac sententia (quam Vasquez nostri falso putant) meditatio, & instantia pro respectu reali transcendentali potentia ad prædicatum commune possibilibus, quin sit etiam ad prædicata eorum inferiora & particularia, quia potentia loco-motiuæ est ad motus locales, & non secundum indiuiduas cuiusque rationes, sed solum secundum superiores; alioquin cum motus localis indiuiduatio pendeat essentialiter à tempore, quo exercetur motus localis hodiernus cras fieri non poterit, neque hodie hesternus, aut crastinus: quare quotidie potentia localis variaretur, quod est paradoxum, & absurdum, sed in primis motus localis indiuiduationem à tempore essentialiter pendere falsò ac sine fundamento à patulis asseritur: & quamuis esset verum, potentiam loco-motiuam realiter suorum motuum etiam in indiuiduo respectiua per dies singulos varianda non inferretur: quia nulla potentia realis cuiusvis effectus illum

semper

semper & ubique debet posse absolute efficere, ut vera, & realis ipsius potentia sit, sed satis ad id habet, si aliquando, alicubi ipse edere possit, quia posse ut summius constat ampliatur ad omnes temporis, & loci non solum aliquando existentis, sed & possibili differentias: patetque in materia prima, quæ formarum omnium receptiva est, & tamen quamdiu unam habet reliquas, imò neque earum ullam, nequit recipere, & in eadem potentia mea loco moriatur, qua dum Matriti sum localem motum (adhuc secundum prædicata communia) nequeo Romæ exercere: quod ipsum de tempore in ea opinione dicitur rationabilis, cum maior certe, & exploratior dependentia localis motus à loco, quam à tempore sit.

7. Iam vero, si nequit Omnipotentia, & idea diuina realiter transcendentaliter ad creaturas posibles secundum prædicatum commune non repugnantia, siue possibilitatis referri, quin ad inferiora ipsorum, etiam indiuiduantia, prædicata referatur ut probatum est, atque ratione respectus huius Deus possibilia creata in se, tanquam in medio illa secundum rationem communem cognoscit: non solum secundum eam rationem, sed etiam secundum cuiusque, etiam indiuiduantia, differentias, in se tanquam in medio creata possibilia Deus procul dubio cognoscet, nec solum secundum prædicatum illud non repugnantia commune, id quod, & speciale tertiæ Henrici Sententiæ erat: & nos hic suscipimus impugnandum. Nam qua parte cum primis duobus respectum realem cuiusvis diuini prædicati ad creaturam aliquod prædicatum admittit, impugnationibus contra Superiores sententias mox subiiciendis aequè patet ut illas expendenti, atque prædicato illi communi applicanti perspicuum fiet: quia etiam parte ob cuiusmodi respectum transcendentaliter (quarentibus utraque conuenit) ad creaturas posibles aptum medium esse Deum in quo possibilia secundum id, quod in ipsis respicit, Deus ipse cognoscit, postmodum communibus utrique impugnationibus reicietur quod de possibilitate, vel impossibilitate in Deo usus medij, ad aliud cognoscendum.

8. Sed aduertendum tandem est ex doctoribus, qui Deum in sua Omnipotentia, aliove intrinseco prædicato ex memoratis, tanquam in medio, creaturas posibles cognoscere affirmant, per eosque suam hanc conclusionem à respectu, siue relatione reali transcendentali prædicati illius diuini ad creaturas, ratione cuius medium, in quo creaturas cognoscit sibi ipsi Deus sit pendere omnino velle: in his vero nonnulli eo etiam transcendentali respectu ad creaturas posibles ab omni prædicato diuino prorsus relegantes, nihilominus in se, tanquam in medio, creaturas posibles à Deo cognosci contendunt. Hi vero sunt. Arrubal. d. 30. cap. 2. & 3. Herize disput. 5. cap. 3. numer. 19. Albiz d. 5. section. 4. numero 39. qui Deum vndique à creaturis possibili omnino absolutam, tanquam à termino etiam, independentem asserente nihilominus Deum in se tanquam in medio creaturas cognoscere defendunt ut vidimus numero 1. His adnumeratur d. 30. metaphys. sect. 15. num. 26. Deum omnino absolutum à possibili creaturis earumve possibilitate docens, & tamen ipso tanquam in medio possibilia cognosci à Deo facit, tanquam de independentia Dei, & absolute Dei à possibilitate creaturarum nescio qua fide referatur, Soarez oppositum toties ex instituto docens. Adnumerandus etiam his venit Ruiz de Montoia, qui, etsi Deum transcendentaliter respectuum creaturarum ipsiusque reipsa conexum esse defendat d. 5. de Scientia section. 2. & d. 10. sect. 4. numero 10. & section. 5. numero 9. tamen sect. 4. eadem ex eo respectu cognitionem creaturarum à Deo in seipso tanquam in medio à se citato loco assertam pendere nolit, sicut Recentiores Complutenses memorati pendere nullatenus voluerunt.

CERTAMEN II.

Deum nullius prædicati diuini titulo creata possibilia in se tanquam in medio nosse iuxta aduersariorum modum primum.

1. Conclusio contra duplicem modum defendendi eius contradictorium statuenda est: & primo contra modum primum communiorum: nempe, quia Deus respectibus realiter transcendentaliter est creaturarum possibilem ratione omnipotentia suæ, vel alterius cuiuspiam sui prædicati, & sui cognitione ad illas cognoscendas necessarii determinetur. Secundo vero contra modum secundum aliorum, qui affirmatiuum, conclusionem nostræ huic negatiue aduersam, independentem à respectu reali transcendentali Dei ad creaturas, connexionem ipsius (quouis titulo) cum illis defendunt memoratque à nobis sunt certam. 1. n. 8. cæterum præsentem conclusionem nostram vniuersim defendunt ex patris Theologis Sanctus Bonaventura in 1. d. 35. art. 1. q. 1. Gabriel. art. 1. concl. 2. Okam qu. 3. Scotus qu. 1. §. Ad ista, quos duces utraque Scotica, & Nominalis Schola sectatur: ex nostra verò Valquez d. 60. c. 2. & d. 50. de visione creaturarum à Beatis in verbo disputans, Becan. tract. 1. cap. 10. qu. 4. à n. 8. Alarcon. d. 2. c. 3. Arrubal. d. 30. & 31. Magnus meus Magister Didacus Daza manuscripto de Scientia d. 1. Conclusionem hanc summo ingenio suo (ut reliquas asserit suas) illustrans demum, non admodum recentibus notis huius Tolætanæ Prouinciæ Magistris Dalquianis, plurimum, fuit constans sententia, & communis.

2. Iuxta primum igitur, & communem aduersæ conclusionis tuendæ modum probatur conclusio primosque, iuxta illum, eatenus solum Deus medium in quo cognoscendi creaturas posibles sibi ipsi esse potest, quatenus aliquod eius prædicatum intrinsecum realiter respectum transcendentaliter est creaturarum possibilem, conexumve essentia sua cum illis: alioquin Deo omnino intrinsecum realiter transcendentaliter respectum creaturarum possibilem essentia sua conexum cum illis est: ergo nec Deus medium in quo cognoscendi creaturas posibles vllatenus sibi ipsi esse potest. Discursus est legitimus. Maior ipsissimum aduersariorum, in hoc primo modo, fundamentum, ut fuerat, ut sæpe hic, & controu. 1. & controu. de Trinitate à nobis datis: Etenim quidquid Deo intrinsecum est summæ, maiorisque longè est, imò infinite maioris necessitatis, quam possibilia creata, siue eorum possibilitas: atqui, si aliquid Deo intrinsecum realiter transcendentaliter respectum creaturarum possibilem esset, summæ longèque, & infinite maioris necessitatis, quam creata possibilia, siue eorum possibilitas minime foret: ergo nil intrinsecum in Deo realiter transcendentaliter respectum creaturarum possibilem, ipsive essentia, & entitate sua conexum est.

3. Maior huius etiam syllogismi ostensa à nobis ex instituto, & rationibus, & exemplis maiori necessitatis, & certitudinis in veritate assensus fidei, quam in veritate conclusionis euidentis ex necessariis principiis euidentibus, etiam per se notis, vel altero euidenti, altero de fide deductæ: item ex maiori necessitate, & euidentia principiorum demonstrationis cuiusvis, quam Conclusionis ex ipsis demonstratæ iuxta Aristotelicum prologium. Propter quod unumquodque tale, & illud magis: aliisque exemplis plurimis: quæ idcirco otiose in præsentiarum, superflueque repetuntur: sicut, & responsio ad instantiam (cui contra maiorem huius constantiam in primis Complutenses memorati sæpe recentiores si debeant) de veritate, quæ maior vna quam alia esse nequit: id enim, quo id probatur, (nempe veritatem in indiuisibili, & prorsus adæquata conformitate iudicij cum obiecto iudicatio consistere) instantiæ debilitatem probat.